

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

LUXEMBOURG

БЕНДРИЈУ ТЕИСИГУМО ТЕИСМАС
І КӖЗӖСӖГЕК БӖРӖСӖГА
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLOČENSTEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Pers en Voorlichting

PERSCOMMUNIQUE nr. 34/06

6 april 2006

Conclusie van de advocaat-generaal in zaken C-145/04 en C-300/04

*Koninkrijk Spanje / Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland,
ondersteund door de Commissie van de Europese Gemeenschappen*

Eman en Sevinger / College van burgemeester en wethouders van Den Haag

ADVOCaat-GENERAAL ANTONIO TIZZANO NEEMT CONCLUSIE IN TWEË ZAKEN OVER KIESRECHT VOOR VERKIEZINGEN VAN HET EUROPEES PARLEMENT

In de door Spanje ingestelde zaak tegen het Verenigd Koninkrijk moet worden vastgesteld of **een lidstaat het kiesrecht voor de Europese verkiezingen mag uitbreiden tot onderdanen van derde staten die op Europees grondgebied wonen** (in casu **Gibraltar**) (C-145/04).

In 2003 heeft het Verenigd Koninkrijk de European Parliament (Representation) Act 2003 (EPRA) vastgesteld. Om de inwoners van Gibraltar in staat te stellen deel te nemen aan de Europese verkiezingen is bij deze wet een nieuw kiesdistrict ingesteld dat Gibraltar aan een bestaand kiesdistrict in Engeland of Wales koppelt en is daarvoor een kiesregister gecreëerd. Bovendien is daarbij het kiesrecht uitgebreid tot de onderdanen van de Commonwealth die in Gibraltar wonen.

Tegen de EPRA voert de Spaanse regering aan: 1) dat de uitbreiding van de kiesrechten voor de Europese verkiezingen tot onderdanen van derde landen die in Gibraltar wonen en die geen onderdanen van het Verenigd Koninkrijk zijn, in strijd is met de bepalingen van het EG-Verdrag over het burgerschap van de Unie en de verkiezingen voor het Europees Parlement, en 2) dat deze uitbreiding alsmede de opname van Gibraltar in een bestaand kiesdistrict in het Verenigd Koninkrijk schending vormt van bijlage II bij de Akte van 1976 betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement.¹

---

¹ Besluit 76/787/EGKS, EEG, Euratom van 20 september 1976 van de vertegenwoordigers van de lidstaten in het kader van de Raad bijeen, betreffende de ‚Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen’, zoals laatstelijk gewijzigd bij besluit 2002/772/EG, Euratom van de Raad.

Volgens de advocaat-generaal **moet het eerste bezwaar worden afgewezen en het tweede gedeeltelijk worden aanvaard.**

Zijns inziens is de mogelijkheid om het kiesrecht voor het Europees Parlement uit te breiden tot onderdanen van derde staten niet uitgesloten door de algemene regels van het Verdrag. Een dergelijke uitbreiding lijkt immers te stroken met het democratische beginsel van algemene verkiezingen, dat pleit voor toekenning van het kiesrecht aan een zo groot mogelijk aantal personen en dus ook aan vreemdelingen die zich in een bepaalde lidstaat hebben gevestigd.

De lidstaten zijn echter gehouden de algemene beginselen van de rechtsorde, zoals de beginselen van redelijkheid, evenredigheid en non-discriminatie, te eerbiedigen, naast de specifieke gemeenschapsbepalingen op dat gebied (zoals die welke voor het Verenigd Koninkrijk voortvloeien uit bijlage II bij de Akte van 1976).

De uitbreiding van het kiesrecht tot de onderdanen van derde landen schendt echter wel bijlage II bij de Akte van 1976. Deze bijlage bepaalt dat het Verenigd Koninkrijk de bepalingen van de Akte van 1976 alleen ten aanzien van het Verenigd Koninkrijk zal toepassen.

Volgens de advocaat-generaal was het Verenigd Koninkrijk naar aanleiding van het arrest Matthews van het Europees Hof voor de rechten van de mens te Straatsburg² gehouden om af te wijken van genoemde bijlage II om het kiesrecht te garanderen voor de Britse onderdanen die in Gibraltar wonen. Het creëren van een nieuw kiesdistrict, het plaatsvinden van de verkiezingen in Gibraltar, het instellen van het kiesregister zijn legitieme maatregelen aangezien zij noodzakelijk zijn om de doeltreffendheid van het kiesrecht voor die onderdanen te waarborgen.

De uitbreiding van dat recht tot personen die in Gibraltar wonen maar geen onderdaan van het Verenigd Koninkrijk zijn noch van de andere lidstaten van de Unie, is daarentegen niet noodzakelijk om de uitoefening van een grondrecht te verzekeren, en vormt dus geen rechtvaardiging voor een afwijking van genoemde bijlage II.

Voor de onderdanen van derde landen blijft het verbod van die bijlage gelden.

In het **verzoek om een prejudiciële beslissing** heeft de Nederlandse Raad van State, omgekeerd, de vraag gesteld **of een lidstaat enkele categorieën van eigen onderdanen die wonen in een met de Gemeenschap geassocieerd gebied overzee (in casu Aruba), mag uitsluiten van het kiesrecht voor de verkiezingen van het Europees Parlement (C-300/04).**

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit Nederland alsmede de eilanden Aruba en de Nederlandse Antillen. Voor alle inwoners van het Koninkrijk bestaat er één nationaliteit (de Nederlandse nationaliteit).

In 2004 verzochten Eman en Sevinger, Nederlandse onderdanen die hun feitelijke woonplaats op Aruba hadden, om te worden ingeschreven in het kiesregister teneinde deel te nemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement. Hun verzoek werd

---

² In het arrest Matthews, waarbij het beroep van een Britse onderdane die in Gibraltar woonde werd toegewezen, is vastgesteld dat het Verenigd Koninkrijk het EVRM had geschonden omdat het in Gibraltar geen verkiezingen voor het Europees Parlement had georganiseerd.

echter afgewezen omdat de Nederlandse Kieswet het kiesrecht voor de Tweede Kamer van de Staten-Generaal en voor het Europees Parlement enkel toekent aan de Nederlandse onderdanen die feitelijk in het continentale deel van het Koninkrijk wonen.

De advocaat-generaal staat op het standpunt dat de lidstaten de bevoegdheid hebben behouden om te bepalen wie tot de kring van de eigen onderdanen behoren en wat de draagwijdte van de daaraan verbonden rechten is, doch dat zij deze bevoegdheid met inachtneming van het gemeenschapsrecht moeten uitoefenen.

In beginsel kan een lidstaat dus één nationaliteit instellen voor alle ingezetenen van de staat, doch de rechten die daaraan zijn verbonden nader bepalen naar gelang het staatsdeel waarin de onderdanen wonen. De lidstaat kan dus – zoals het Koninkrijk der Nederlanden heeft gedaan – het kiesrecht voor de Europese verkiezingen toekennen aan de eigen onderdanen die op het Europese grondgebied van de staat wonen, en dit recht ontzeggen aan de eigen onderdanen die in een deel van de staat wonen dat een met de Gemeenschap geassocieerd gebied overzee vormt.

Desalniettemin is **de Nederlandse regeling inzake het kiesrecht** volgens de advocaat-generaal in strijd met het gemeenschapsrecht en in het bijzonder met **het fundamentele beginsel van gelijke behandeling**.

Die regeling kent het kiesrecht voor de Europese verkiezingen immers niet enkel toe aan de Nederlandse onderdanen die in Nederland wonen, maar tevens aan degenen van hen die in derde landen wonen, en ontzegt het uiteindelijk uitsluitend aan hen die op Aruba en de Nederlandse Antillen wonen.

Op deze wijze kent deze regeling dat recht toe aan de Nederlandse onderdanen die in derde staten ten opzichte van Nederland en de Gemeenschap wonen, maar ontzegt zij het aan degenen van hen die op genoemde eilanden wonen, ook al bevinden zij zich in dezelfde situatie als de anderen (ook zij zijn Nederlandse onderdanen die buiten Nederland wonen) en kunnen zij er zelfs aanspraak op maken dat zij in gebieden wonen die bijzondere banden met Nederland en de Gemeenschap onderhouden.

N.B.: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof niet. De advocaten-generaal hebben tot taak het Hof in volledige onafhankelijkheid een juridische oplossing te bieden voor het concrete geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

Beschikbare talen: EN, ES, FR, DE, IT, NL, PL, SL

De volledige tekst van de conclusie is op de dag van de uitspraak te vinden op de internetpagina van het Hof

*<http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=NL&Submit=rechercher&numaff=C-145/04> en C-300/04
vanaf ongeveer 12.00 uur.*

Voor nadere informatie wende men zich tot de heer Stefaan Van der Jeught.

Tel: 00 352 4303 2170 Fax: 00 352 4303 3656